

գիրգորեան հաճի օհաննէս պուրկաղլի
տօյտու սին ալթմշտա էճէլ շէրպէթի
պին սէքիլ իւզ գըրը թարիխնտէ վէֆաթ
էթէտիմ օգոստոս այլնտա իւզըլէթի
եանեատէ ըում քիլիսէսինտէ ճէվսէթի
գալըր ըումճուքտէ խանէմիլ շէօհրէթի
թարիլիլըմ հէր քիմ թաշմոտա զըուտի
ֆաթիհա տէսիւն չըքարսըն ըահմէթի:
Լըր մահտետի այս որդի

նաւասարդի

Մարգար անունով պերճ երեւելի
Լաւքիւնութեան լըուած փառքերով
կը պատասպարէր աշխատներն հոգւով
Իայց մահն անողորմ խնայեց զայն
Չգեց յայս զամբան յուսով յարութեան:

Յամի ՏՈ՛հն 1810 ԷԼ

փետրվարի 16

19.

Մ՛ՀԻ

Գ՛ԻԳ

Ո

ԱՅՍ Է ՏԱՊԱՆ ՀԱՆ
ԳՍՏԵԱՆ ՎԱՌԻԱ
ՑԻ ՄՀԱ ՆԱԼԱՍԱ
ԲԴԻ ՈՐԴԻ ՄՀԱ
ԳՐԻԳՈՐԻՆ ՈՐ ՀԱՆ
ԹՎԻՆ (ՌՄՄԶ) ԻՆ
ՅՈՒՆԻՈ ԻԷ

20.

ԱՅՍ Է ՏԱՊԱՆ ՀԱՆԳՍՏԵԱՆ
ՈՒՐՈՒՇՃՈՒԹԻ ԽԱՐԱՂԱՇԵԱՆ
ՄՀՏՍԻ ԿԱՐԱՊԵՑԻ ԿՈՂԱԿԻՑ
ՍԻՄԱ ԽԱՌՈՒՆԻՆ
(ՌՄԻԸ) ՅՈՒՆԱՎԱՐԻ ԺԲ.

21.

ԱՅՍ Է ՏԱՊԱՆ
ՀԱՆԳՍՏԵԱՆ
ՈՒՐՈՒՇՃՈՒԹԻ
ԱՎԷՑԻՔԵԱՆ ՑԻ
ԲԱՅՈՒ ՊԱՊԻԿԻ

ՈՐԴԻ ՊՋՏԻԿ
ԳԷՎՈՐԲԻՆ ՈՐ
ՓՈՒԵՑԱՆ Ի ԿԵԱ
ՆՍ ԹՎ. ՌՄԻԹ. ՕԴ
ՕՍՏՈՒՄ ԻԲ.

22.

ՀԷ

ԵԱԵԿԵԱՆ ԿԱՑ ՄԱՐՄԱՐԱՎ ԱՍՏ Ի ՊԱՀԵՍՏԻ
ԱՍՊԱՍԵԱՆ ՄԵՆԱՑ ԳԱՍՏԵԱՆ ՓՐԱԶԻ
ԱՅՍ ԵՂԻՍԱՐԻԹ ՈՐ ԵՒ ՄԱՀՏԵՍԻ
ԳՈՂԱՎ ՍԱ ԴՈՒՍՏՐ ՄԱՀՏԵՍԻ ՆԱԶԱՐԻ
ԱՅԼ ԵՒ ԱՄՈՒՍԻՆ ՄԵՂՄԻԿ ԳՐԻԳՈՐԻ
ՈՐ ԵՒ ՄԱՀՏԵՍԻ ԱՆՈՒՇԵԱՆ ՉԱՅՆԻ
ՎԵՑԵԱԿ ՋԱՆԱԿՕՔ ՈՒԹԱՑԵԱՆ ՅԵՐԿԻՐԻ
ՈՐԱՎԷ ՋՈՒԱՐՃԱՆԱՐ ՍԻՐՈՎ ՍԻՐԱՆԻ
ՋՈՐՍ ԵԹՈՂ ԱՅԺՄԻԿ ՈՐԻ ԵՒ ԽՂԱՆԻ
ԻՆԲԵ ՍԼԱՑԱՆ ՈՐԴԵՍ ՋԱՐԴՈՒԹԻ
ՀՐԱԺԵՇՏ ՏՈՒԵԱՆ ՍԻՐՈՑ ԱՇԽԱՐՀԻ
ՋԻ ՍԻՐԱՎ ՄԱՀՈՐԻ ՀԱՑԵԱՆ ՄԵԹԱՆԻ
ՈՐԴԵՍ ԴԱՆԱՐԻ ԿԱՆՈՒԹ ԹԱՌԱՄԻ
ԻԲԻ ԵՐԵՍԱՄԵԱՑ Ի ԹԱՐՄ ՀԱՍԱԿԻ
ԱՐԻ ՉԷՋ ԱՂԱՇԻ ԵՂԱՐԱՐԷ ԱՆՉԱՆԼԻ
ԼԻԱՆՈՒՐ ՍՐՏԻ ԵՍՋԻՔ ՋՈՂՈՐՄԻ

ԱՄԻ ՏԵԱՌԻ 1806 ՍԵՊՏԵՐԵՐԵՐԻ
Ի ՀԱՅՈՑ (ՌՄՇԷ)

23.

ԱՅՍ ՏԱՊԱՆ ՀԱՆԳՍՏ
ԵԱՆ Է ՊՕՂԱՍ ՕՂԼԻ ՊԵՑ
ԲՈՍԻՆ ԿՈՂԱԿՈՑՆ ՍԸՐ
ՄԱՑԵՆ ՈՐ ՓՈՒԵՑԱՆ Ի ԿԵԱՆՍ
ԹԻՆ (ՌՄԻԹ) ԻՆ

24.

ԱՅՍ Է ՏԱՊԱՆ ՀԱՆԳՍՏ
ԵԱՆ ՏՐՏՈՒ ՔԵՐՈՎԱԲԵԱՆ
ԴԵՐՉԱԿ ՄԿՐՏԻ ՈՐ
ՈՐ ՔՍԱՆԱՄԵԱՑ ՓՈՒԵ
ՑԱՆ ԻՏԷՐ 1864 ՀԱՊ. 11

25.

ՏԻՐԱՑՈՒ ՔԵՐՈՐԵԱՆ ՏՐ
ԽԱՇԱՑՈՐ ԱՆԱԿ ՍԱՐ
ԿԱՆԱԿ ԵՒ ՄԻԱՐԱՆ ՍԲ
ՅԱԿՈՐԵԱՆ ՎԱՆԻՑՆ ՈՐ
ՔՍԱՆԵԹՈՒԹ ԱՄԱՑ
ՓՈՒԵՑԱՆ Ի ՏԷՐ
ՅԱՄԻ 1864 ՅՈՒՆ. 27

26.

ՀԵ

ԱՅՍ Է ՏԱՊԸՆ ՀԱՆԿԱՅԵԼՆ
ՈՒՐՈՒՇԱՌԻՑԻ ՄՀՅՍԻ ՄԿԸՐ
ՏԻՉ ԲԱՄԲԻՇԵԱՆ ՈՐ ՀԱՆԿԵԼԻ
Ի ՏԵՐ

ՅԱՄԻ ՏԵԱՌՆ ԳՈՒԼԻՍԻ 9

1820

27.

ՄԱՔՐԱՓԱՅԸ ՏԵՐ ՅԱԿՈԲ
ԱՒԱԳ ԲԱՀԱՆԱՅ ՏԵՐ
ՅԱԿՈԲԵԱՆ ՓՈԽԵՑԱՆԻ
ԻՏԵՐ 1855 ՄԱՅԻՍ 9

(Հ-բ-բ-բ-բ-բ)

Գ Ա Ր Ր Ի Է Լ Ս ՈՒՆ Դ ՈՒ Կ Ե Ա Ն Ց

Գաբրիէլ Սունդուկեանցի մահուան գուժը ցնցեց հայ համայնքը († ի Տփղիս Մարտ 16): Ընդհանուր ցաւակցութիւնն ու սուգը յայտնի նշան էին մեծ թատերադրին վայելած համարման, եւ այս էր պատճառն զգալի ընելու կորուստն, զոր հայ գրականութիւնն ունեցաւ այսօր: Սունդուկեանցի գրական գործունէութեան վրայ թերթիս մէջ (1888, էջ 125, 136) Կ. Տիւրեան սիրուն գրչով արդէն խօսած ըլլալով մենք պիտի գոհանանք լոկ ընդհանուր տեսութեամբ մի:

Գաբրիէլ Սունդուկեանցի ծննդավայրը (ծն. 1825 Յունիս 29) եւ միանգամայն իւր նախնական դաստիարակութեան վայրը եղած է Տփղիս: Ծերսէս Ե. Աշտարակեցուն նորաբաց դպրոցին մէջ աշակերտեցաւ Շահան-Ջրպետի եւ Առ. Արարատեանի. եւ միշտ հաւատարիմ մնաց անոնց գծած շաւղին: Սունդուկեանցի սրտին վրայ ինչպէս կ'ըսէ Զմէկեան, շատ խոր տպաւորութիւն թողած է Ջրպետեան, որուն անձին այնպէս սերտօրէ կապուած էր: Նրը 1833ին Ջրպետեան մեռաւ, Սունդուկեանց շարունակեց իւր ուսումն Ագարեան եղբարց թով, ապա անցաւ զիմազինոն ուսկից 1846ին շրջանաւարտ ելաւ: Սակայն ուսումնատենչ պատանին տակաւին տժգոհ իւր մտաւոր պաշարէն կը դիմէ Պետերսբուրգի համալսարանը եւ կը հետեւի հոն պատմական-լեզուագիտական միւլիին, 1850ին իւր ծննդավայրը Տփղիս կը դառնայ իբր ընթացաւարտ: Ուր պետական քարձր պաշտօններու կը հասնի, ստանձնելով իւր վրայ՝ փոխարքայ Վօրօնցովի դիւանապետութեան (archiviste) պաշտօնը, ապա իւր դադարն հոն երկարատեւ չեղաւ, եւ քիչ մը վերջ արդէն զինքը Դերբենդ քաղաքը կը գտնենք: Վերջնականապէս 1858ին հաստատուեցաւ Տփղիս, առնելով իւր վրայ դեռ ուրիշ գանազան պետական պաշտօններ, զորս ամենայն խնամքով եւ պարտամանալութեամբ կատարեց, վայելելով ամենուն համակրանքն ու յարգանքը: 1888ին տօնեց իւր գրական 25ամեայ յոյժելանը, ինչպէս նաեւ 1901ին գեղեցիկ կերպով տօնուկցաւ՝ «Պեպօ, ի 30ամեակը, որ իրաւամբ իւր գլուխ-գործոցն նկատուած է: Ալեգարդ հեղինակը այս հանդիսութեանց ժամանակ ընդհանուր հրճուանքի առարկայ դարձաւ, զինքը ողջունեցին բաց ի հայազգիներէն հուսք եւ վրացիք:

Սունդուկեանց ի՛շ միայն պետական պաշտօնավարութիւն ունեցաւ, այլ մի եւ նոյն ժամանակ մեծ համբաւ ունեցաւ գրականութեան մէջ, որուն վաղուց ինքզինքը